

Mitä venäläiset siitä ajattelevat?

Välillä Pussy Riotista puhuminen on kuin miinakentällä kävelisi. Muuan vanha tuttuni, entinen Leningradin kuuluisimman maanalaisen rockbändin jäsen ja ensimmäisen vaihtoehtoisen punk-klubin perustaja, on yhtäkkiä ottanut erikoisen kannan asiaan. Hän sanoo, että feministibändin tempaus Kristus Vapahtajan kirkossa loukkasi hänen uskonnollisia tunteitaan ja että patriarkka Kirillin kritisoiminen kalliin kellon, autojen tai Putin-tuen vuoksi on osa ortodoksisen kirkon vastaista kampanjaa. Kuitenkaan hän ei hyväksy annettua tuomiota.

Toinen tuttuni, postpunkbändin rumpali, vertaa Putin-vastaista tempausta hakaristiin synagogassa ja sanoo, että johonkin ”täytyy panna rajat”. Eräs avantgarderokkari puolestaan ilmoitti yhtäkkiä, että tuomioistuin, joka nojasi väärennettyihin asiantuntijalausuntoihin ja valetodistuksiin, toimi kunniallisesti, koska se ei taipunut vangittujen naisten kannattajien painostuksen alla. Lisäksi pari rock-veteraania on pohdiskellut vakavissaan, kuka mahtaa olla tempauksen takana ja kuka maksoi Pussy Riotille ”Venäjän romuttamisesta”.

Neuvostoaikana miliisi pidatti em. muusikoita tämän tästä pitkien tukkien tai mustien postpunk-vaatteiden vuoksi, ja silti heidän nykyiset mielialansa muistuttavat kovasti virallisia tiedonlähteitä. Samaan aikaan monivuotiset ystävyysuhteet katkeavat ja tutut pitkältikin ajalta jättävät Facebook-kaveruuden.

Pussy Riotin video ”Jumalanäiti, karkota Putin”, josta osa on kuvattu moskovalaiskirkossa, jäi alkuun melkein huomaamatta, koska se ei ollut yhtä räikeä kuin yhtyeen edellinen

eli Punaisella torilla lippujen ja palosoihtujen värittävä ”Putinilla on kuset housussa”. Mutta kirkkvideosta tuli yhtyeen kuuluisin teos sen jälkeen kun Nadežda Tolokonnikova, Marija Aljohina ja Jekaterina Samutsevitš maaliskuussa pidätettiin. Yhtyeen viesti oli suunnattu sitä vastaan, että patriarkka Kirill oli kutsunut Putinin hallintoa ”ihmeeksi” ja ryhtynyt tämän tukijaksi, että Venäjän valtio ja ortodoksinen kirkko tulivat perustuslain vastaisesti toisistaan erottamattomiksi ja että kirkon virkanimitykset olivat korruptiota.

Tilastojen mukaan suurin osa venäläisistä tuomitsee Pussy Riotin tempauksen. Tilastojen tekijätkin ovat silti Kremlin propagandan instrumentteja, eikä selvitysten tavoitteena ole kansalaismielipiteiden objektiivinen tutkimus, vaan Kremlin tuen vahvistaminen. Aivan samoin kuin vaalikomiteoiden tehtävänä ei ole äänten oikea laskeminen vaan vääristely, jotta Kremlin ehdokas tulisi ”valituksi”.

Kaksi viime kesänä tehtyjen kyselyiden tekijää päätyi keskenään hyvin erilaisiin tuloksiin. Levada-keskuksen heinäkuisen kyselyn mukaan 42 % Pussy Riotista kuulleista oli sitä mieltä, että bändin jäsenet ”loukkasivat kirkon pyhyyttä ja uskovaisten tunteita”. 29 % oli sitä mieltä, että ”he ovat huligaaneja, jotka rikkovat yhteiskunnallista järjestystä”. VTsIOMin elokuussa tekemän kyselyn mukaan huliganismisyöttöksen takana on 34 % vastanneista, ja vain 24 % määrittelee tapauksen ”häpäisyksi ja uskonnon loukkaamiseksi”. Molemmat kyselyt päätyivät samaan tulokseen, jonka mukaan yli 60 % ei joko ollut kuullut tai ei omannut käsitystä

tempauksesta.

Riippumatta siitä, miten paljon prosentteja kulloinkin on laskettu, selvitykset toistavat kaikki saman virheen. Jos ihmiset tuomitsevatkin, niin he eivät tuomitse Pussy Riotin todellista performanssia, vaan ”jumalanpilkkatempauksen”, jonka on määritellyt heille televisio. NTV:n lopettamisen jälkeen kaikki televisiokanavat ovat välittäneet Kremlin näkemystä asioista ja ovat samalla suurimmalle osalle venäläisistä pääasiallinen tiedonlähde.

Virallisessa tiedonvälityksessä ja oikeudenkäynnissä Putinin vastaisen performanssin ulottuvuus korvattiin ortodoksisuuden vastaisuudella, vaikka siitä performanssissa ei lainkaan ollut kyse. Kirkkotempaus tuli Kremlin näkökulmasta hyvään aikaan. Vallanpitäjät saivat syyn pidättää Pussy Riotin jäsenet, jotka olivat jo edellisvuonna ärsyttäneet Putin-vastaisilla esiintymisillään odottamattomissa paikoissa – metrossa, johdinauton katolla, Aleksei Navalnyin vankilan luona ja niin edelleen.

”Uskonnonvastaisesta hyökkäyksestä” huolestuneita venäläisiä ei kukaan nähnyt muualla kuin televisiossa. Kun Venäjän ortodoksinen kirkko ilmoitti pian pidätyksen jälkeen pyhiä arvoja vastaan hyökätyn ja vetosi julkisesti uskonpuolustukseen suurissa kaupungeissa, tapahtumien osallistujat piti kuljettaa paikalle busseilla – kuten oli tehty aiemmin Kremlin järjestämissä Putinia tukevissa mielenosoituksissa.

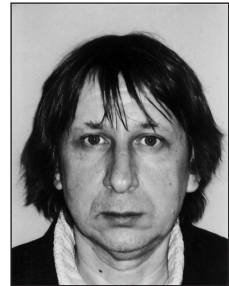
Pussy Riotin syyllistäminen televisiolähetyksissä ja virallisissa julkaisuissa saattoi synnyttää joidenkin mielissä vastareaktion ja myötätunnon tuomittuja kohtaan – kuten tapahtui neuvostoaikana akateemikko Saharovin ja Solženitsynin tapauksissa. Huomattavasti useammat ihmiset – jotka eivät kuulu varsin rajalliseen ryhmään internet-blogien lukijakuntaa tai YouTubein katselijoita tai nykytaiteen ja punkin ystäviä – kuulivat tempauksen tekijöiden näkemyksistä television kautta ja vakuutuivat repressiopolitiikan ja sen tekijöiden hävyttömyydestä. Se, että Pussy Riot joutui vankilaan näkemystensä vuoksi ja että he eivät kieltäneet vakaumustaan kuukausien vankeuden tai vallanpitäjien jatkuvan painostuksen-

kaan jälkeen, toi heidän YouTube-tempauksensa yleiskansalliseen tietoisuuteen.

Jos jotkut rock-veteraanit tuomitsevatkin Pussy Riotin, vaikuttaa siltä, että he ovat ehdoton vähemmistö. Nuoret vasemmistolaiset punkbändit, kuten Urban Pinochet tai Electro Zombie järjestivät salaisen Pussy Riot -tukikonsertin oikeudenkäynnin alkaessa. Tuomion julistamisen jälkeen rockin veteraanit Juri Ševtšuk ja Mihail Borzykin liittyivät tukijoihin ja osallistuivat Free Pussy Riot Fest -konserttiin, jossa esiintyi myös nuori anarkistinen skinheadbändi Brigadir. Klubi, jossa konsertti järjestettiin, sai ympärilleen OMONin miehet, ikään kuin tukemaan yleisöä ja esiintyjä muka raivostuneilta ortodokseilta. Yksikään ”raivostunut ortodoksi” ei ilmestynyt paikalle, ja OMON pidätti konsertin jälkeen 4 katsojaa, joiden väitettiin ylittäneen kadun sääntöjen vastaisesti.

Venäläisten todellisesta reaktiosta Pussy Riotin esiintymiseen voidaan päätellä vasta sitten, kun Putinin valtakausi on päättynyt. Sitten, kun televisiolle ja yhteiskunnallisille instituutioille on palautettu niiden alkuperäinen objektiivinen kansalaismielipiteen tutkimuksen ja tiedonvälityksen rooli. Sitten, kun ne lakkaavat olemasta orwellilaisen ”totuusministeriön” alaosastoja, jotka levittävät Kremlin propagandaa.

Venäjältä suomentanut Tomi Huttunen.

S e r g e i T š e r n o v

Kirjoittaja on St. Petersburg Timesin toimittaja, joka vuosina 1986–1993 toimitti samizdat-rocklehteä nimeltä RIO. Kirjoittaa venäläisestä nykymusiikista ja oppositioliikkeestä, on kiinnostunut kulttuurin ja politiikan vuorovaikutuksesta.